

Doktorandské štúdium v akademickom roku 2025/2026

Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela (FF UMB) v Banskej Bystrici realizuje v akademickom roku 2025/2026 tretí stupeň denného a externého vysokoškolského štúdia (doktorandského štúdia) v nasledujúcich akreditovaných študijných programoch:

Študijný program	Študijný odbor
slovenský jazyk a literatúra – DF, EF	filológia
translatológia – DF, EF	
všeobecná jazykoveda – DF, EF	
systematická filozofia – DF, EF	filozofia
slovenské dejiny – DF, EF	historické vedy

Vysvetlivky: DF – denná forma, EF- externá forma

Dĺžka štúdia: denná forma – 3 roky; externá forma – 4 roky.

Doktorand v dennej forme štúdia má nárok na štipendium, ktoré je vyplácané mesačne a hrazené z vlastných zdrojov univerzity a fakulty. V zmysle čl. 38 Študijného poriadku UMB môžu byť prijatí na dennú formu štúdia aj doktorandi so štipendiom financovaným z externých zdrojov narp.: SAV, APVV, mimovládne štipendium, vládne štipendium, samoplátitelia (napr. formou darovacej zmluvy od právnických alebo fyzických osôb).*

*Podrobné informácie vám budú poskytnuté na prijímacom konaní.

Smernica o školnom a poplatkoch na Univerzite Mateja Bela v akademickom roku 2025/2026 určuje výšku školného v doktorandskom štúdiu v **externej forme** na **1 100,00 €/rok**.

Poplatok za prijímacie konanie: 60,00 € (elektronická prihláška 50,00 €)
(Smernica UMB o školnom a poplatkoch na UMB v akademickom roku 2025/2026)

Banka: Štátna pokladnica, Radlinského 32, 810 05 Bratislava

Účet: SK75 8180 0000 0070 0009 5590

Variabilný symbol : 3033

Konštantný symbol: 0308

Špecifický symbol: rodné číslo uchádzača

SWIFT/BIC: SPSRSKBA

Správa pre prijímateľa: meno a priezvisko uchádzača

Prihlášky: Vyplnenú elektronickú prihlášku (<https://www.ff.umb.sk/uchadzaci/elektronicka-prihlaska.html>) s priloženými taxatívne vymedzenými prílohami, vloženými v PDF formáte, je potrebné zaevidovať v systéme najneskôr do **15. 5. 2025**.

V prípade podania prihlášky iba v papierovej forme (tlačivo papierovej prihlášky je dostupné v predajniach ŠEVT alebo na webovom sídle MŠVVaM (<https://www.minedu.sk/prihlaska-na-studium-vypis-z-danoveho-priznania-a-ine-formulare/>)) je potrebné zaslať takúto prihlášku spolu s prílohami do 15. 5. 2025 na adresu:

Študijné oddelenie
Filozofická fakulta UMB
Tajovského 40
974 01 Banská Bystrica

Uchádzač o prijatie sa hlási na témy dizertačných prac vypísané v jednotlivých študijných programoch (pozri nižšie).

Uchádzači o štúdium, ktorí absolvovali predchádzajúci stupeň vzdelania v zahraničí, budú prijatí podmienene a sú povinní preukázať uznanie dokladu o vzdelaní získanom mimo územia Slovenskej republiky (nostrifikáciu diplomu II. stupňa štúdia). Rozhodnutie o uznaní dokladov o vzdelaní je uchádzač o štúdium povinný predložiť **najneskôr v deň zápisu na štúdium**.

Termíny prijímacích skúšok 2025/2026:

Študijný program	Dátum	Hodina	Miestnosť, adresa
slovenské dejiny	11.6.2025	10:00 h	F 111, Tajovského 40, BB
slovenský jazyk a literatúra	9.6.2025	10:00 h	K 147, Tajovského 51, BB
systematická filozofia	11.6.2025	10:00 h	F 342, Tajovského 40, BB
translatológia	9.6.2025	9:30 h	Knižnica KAA, Tajovského 51, BB
všeobecná jazykoveda	11.6.2025	10:00 h	K 147, Tajovského 51, BB

Prijímacia skúška sa koná pred komisiou vymenovanou dekanom FF UMB. Uchádzač na skúške preukazuje schopnosti samostatnej tvorivej činnosti v rámci daného študijného odboru a v súvislosti s témou dizertačnej práce, na ktorú sa hlási (pozri ďalej konkrétne podmienky na prijatie v jednotlivých študijných programoch).

PODMIENKY PRIJATIA

Základnou podmienkou na prijatie v zmysle § 56 (4) Zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách je absolvovanie študijného programu 2. stupňa alebo študijného stupňa podľa § 53 (3) zákona.

Ďalšie podmienky sú v zmysle § 57 (1) zákona pre jednotlivé študijné programy stanovené takto:

● Slovenské dejiny (študijný odbor historické vedy):

Absolvovanie študijného programu 2. stupňa vysokoškolského vzdelávania v príslušnom študijnom odbore na Slovensku alebo v zahraničí.

Znalosť cudzieho jazyka: minimálne znalosť jedného svetového jazyka a cudzieho jazyka podľa tematického zamerania dizertačnej práce.

Povinné prílohy k prihláške:

1. životopis vo formáte Europass,
2. motivačný list,
3. logický rámec rámcového projektu k téme dizertačnej práce (DP) (prekonzultovaný a predbežne одобrený potenciálnym školiteľom) v rozsahu 2-3 normostrán vytlačených obojstranne a v nasledujúcej štruktúre:
 - zdôvodnenie (aktuálnosť) vybranej témy,
 - stav doterajšieho spracovania problematiky,
 - predpokladaný cieľ výskumu,
 - zdôvodnenie predpokladanej štruktúry DP
 - pramene a literatúra podľa bibliografickej normy (príloha k rámcovému projektu);
4. súpis doteraz publikovaných odborných a vedeckých prác a/alebo prehľad výsledkov inej odbornej činnosti uchádzača (nie sú podmienkou na prijatie, ale zohľadňujú sa pri celkovom hodnotení),
5. doklad o ovládaní cudzieho jazyka, resp. cudzieho jazyka (jazyka prameňa), pokiaľ uchádzač takým disponuje,
6. odporúčacie listy (minimálne jeden) od uznávanej authority v odbore,
7. overené kópie dokladov o dosiahnutom vzdelaní (uchádzač, ktorý absolvoval 2. stupeň štúdia na FF UMB, predloží kópie dokladov o dosiahnutom vzdelaní bez úradného overenia).

Priebeh prijímacej skúšky:

- prezentácia logického rámca projektu dizertačnej práce a rozprava k prezentácii,
- širšia odborná rozprava (v rámci vyhodnotenia odborných predpokladov pre spracovanie zvolenej problematiky a vedecko-výskumných aktivít),
- prezentácia doterajšieho odborného záujmu a výsledkov vo zvolenej oblasti študijného odboru,
- overenie jazykových dispozícií pre prácu s cudzojazyčným textom vo svetovom jazyku, resp. v jazyku podľa témy DP (čítanie a preklad odborného textu, odborný dialóg) – pre uchádzačov bez dokladu o ovládaní cudzieho jazyka.

● Slovenský jazyk a literatúra (študijný odbor filológia):

Absolvovanie študijného programu 2. stupňa vysokoškolského vzdelávania v príslušnom alebo príbuznom študijnom odbore na Slovensku alebo v zahraničí.

Znalosť cudzieho jazyka: aktívna znalosť minimálne jedného svetového jazyka.

Povinné prílohy k prihláške:

1. životopis vo formáte Europass,
2. najmenej 1 odporúčajúci list od uznávanej domácej/zahraničnej odbornej autority,
3. východiskový projekt perspektívnej dizertačnej práce podľa témy, vybranej zo zverejnenej ponuky (rozsah najviac 10 normostrán) s nasledujúcou štruktúrou:
 - predstavenie témy a zdôvodnenie motívov jej výberu,
 - doterajší stav spracovania problematiky,
 - ciele perspektívnej dizertačnej práce,
 - zdôvodnenie štruktúry dizertačnej práce,
 - teoreticko-metodologické východiská spracovania,
 - predpokladaný metodologický prínos a vlastný odborný vklad,
 - literatúra a pramene vo východiskovej predstave podľa bibliografickej normy;
4. doklad o cudzojazyčnej komunikačnej kompetencii,
5. súpis publikačných aktivít alebo iných výsledkov odbornej, resp. umeleckej činnosti, príp. posudky týchto prác a činností (nie sú podmienkou na prijatie, ale zohľadňujú sa pri celkovom hodnotení prijímacej skúšky),
6. overené kópie dokladov o dosiahnutom vzdelaní (uchádzač, ktorý absolvoval 2. stupeň štúdia na FF UMB, predloží kópie dokladov o dosiahnutom vzdelaní bez úradného overenia).

Priebeh prijímacej skúšky:

- prezentácia projektu dizertačnej práce a rozprava k prezentácii,
- odborná časť zameraná na širšie teoreticko-metodologické poznatky, znalosti a skúsenosti, súvisiace najmä s motívmi, koncepciou a kompozíciou dizertačnej práce,
- kompetencia v cudzom jazyku (pri uchádzačoch bez dokladu o ovládaní svetového jazyka) – čítanie s porozumením, preklad odborného textu, odborný rozhovor.

● Systematická filozofia (študijný odbor filozofia):

Absolvovanie študijného programu 2. stupňa vysokoškolského vzdelávania v príslušnom študijnom odbore na Slovensku alebo v zahraničí.

Znalosť cudzieho jazyka: angličtina, nemčina, francúzština (vyžaduje sa aktívna znalosť minimálne jedného z uvedených jazykov).

Povinné prílohy k prihláške:

1. životopis vo formáte Europass,
2. rámcový projekt k téme dizertačnej práce (prekonzultovaný a predbežne одобrený potenciálnym školiteľom) v rozsahu 3 strán a v nasledujúcej štruktúre:
 - zdôvodnenie vybranej témy zo študijného odboru filozofia,
 - zdôvodnenie štruktúry dizertačnej práce,
 - teoreticko-metodologické východiská spracovania témy,
 - pramene a literatúra podľa bibliografickej normy (príloha k rámcovému projektu);
3. súpis doteraz publikovaných odborných a vedeckých prác (nie sú podmienkou na prijatie, ale zohľadňujú sa pri celkovom hodnotení),
4. doklad o ovládaní cudzieho jazyka, pokiaľ uchádzač takým disponuje,
5. overené kópie dokladov o dosiahnutom vzdelaní (uchádzač, ktorý absolvoval 2. stupeň štúdia na FF UMB, predloží kópie dokladov o dosiahnutom vzdelaní bez úradného overenia).

Priebeh prijímacej skúšky:

- prezentácia projektu dizertačnej práce a rozprava k prezentácii (max. 50 bodov),
- širšia odborná rozprava (v rámci vyhodnotenia odborných predpokladov pre spracovanie zvolenej problematiky a vedecko-výskumných aktivít) (max. 25 bodov),
- interpretácia úryvku odborného textu vo svetovom jazyku (max. 25 bodov).

• Translatológia (študijný odbor filológia):

Absolvovanie študijného programu 2. stupňa vysokoškolského vzdelávania v príslušnom študijnom odbore na Slovensku alebo v zahraničí.

Znalosť cudzieho jazyka: aktívna znalosť jedného svetového jazyka.

Povinné prílohy k prihláške:

1. životopis vo formáte Europass,
2. motivačný list,
3. rámcový projekt k téme dizertačnej práce (prekonzultovaný a predbežne одобrený potenciálnym školiteľom) v rozsahu 5-7 strán vytlačených obojstranne a v nasledujúcej štruktúre:
 - zdôvodnenie vybranej témy,
 - stav doterajšieho spracovania problematiky,
 - ciele dizertačnej práce,
 - zdôvodnenie štruktúry dizertačnej práce,
 - teoreticko-metodologické východiska spracovania témy,
 - predpokladaný prínos,
 - literatúra a pramene podľa bibliografickej normy (príloha k rámcovému projektu);
4. súpis doteraz publikovaných odborných a vedeckých prác a/alebo prehľad výsledkov inej odbornej/umeleckej činnosti uchádzača (nie sú podmienkou na prijatie, ale zohľadňujú sa pri celkovom hodnotení),
5. doklad o ovládaní cudzieho jazyka (diplom, doklad o absolvovaní štátnej skúšky), pokiaľ uchádzač takým disponuje,
6. odporúčacie listy (minimálne jeden) od uznávanej authority v odbore,
7. overené kópie dokladov o dosiahnutom vzdelaní (uchádzač, ktorý absolvoval 2. stupeň štúdia na FF UMB, predloží kópie dokladov o dosiahnutom vzdelaní bez úradného overenia).

Priebeh prijímacej skúšky:

- prezentácia projektu dizertačnej práce a rozprava k prezentácii,
- širšia odborná rozprava (v rámci vyhodnotenia odborných predpokladov pre spracovanie zvolenej problematiky a vedecko-výskumných aktivít),
- prezentácia doterajšieho odborného záujmu a výsledkov vo zvolenej oblasti študijného odboru,
- overenie jazykových dispozícií pre prácu s cudzojazyčným textom vo svetovom jazyku (čítanie a preklad odborného textu, odborný dialóg) – pre uchádzačov bez dokladu o ovládaní cudzieho jazyka.

• Všeobecná jazykoveda (študijný odbor filológia):

Absolvovanie študijného programu 2. stupňa vysokoškolského vzdelávania v príslušnom študijnom odbore na Slovensku alebo v zahraničí.

Znalosť cudzieho jazyka: aktívna znalosť minimálne jedného svetového jazyka.

Povinné prílohy k prihláške:

1. životopis vo formáte Europass,
2. najmenej 1 odporúčajúci list od uznávanej domácej/zahraničnej odbornej autority,
3. východiskový projekt perspektívnej dizertačnej práce podľa témy, vybranej zo zverejnenej ponuky (rozsah najviac 10 normostrán vytlačených obojstranne) s nasledujúcou štruktúrou:
 - predstavenie témy a zdôvodnenie motívov jej výberu,
 - doterajší stav spracovania problematiky,
 - ciele perspektívnej dizertačnej práce,
 - zdôvodnenie štruktúry dizertačnej práce,
 - teoreticko-metodologické východiská spracovania,
 - predpokladaný metodologický prínos a vlastný odborný vklad,
 - literatúra a pramene vo východiskovej predstave podľa bibliografickej normy;
4. doklad o cudzojazyčnej komunikačnej kompetencii,
5. súpis publikačných aktivít alebo iných výsledkov odbornej, resp. umeleckej činnosti, príp. posudky týchto prác a činností (nie sú podmienkou na prijatie, ale zohľadňujú sa pri celkovom hodnotení prijímacej skúšky),
6. overené kópie dokladov o dosiahnutom vzdelaní (uchádzač, ktorý absolvoval 2. stupeň štúdia na FF UMB, predloží kópie dokladov o dosiahnutom vzdelaní bez úradného overenia).

Priebeh prijímacej skúšky:

- prezentácia projektu dizertačnej práce a rozprava k prezentácii,
- odborná časť zameraná na širšie teoreticko-metodologické poznatky, znalosti a skúsenosti, súvisiace najmä s motívmi, koncepciou a kompozíciou dizertačnej práce,
- kompetencia v cudzom jazyku (pri uchádzačoch bez dokladu o ovládaní svetového jazyka) – čítanie s porozumením, preklad odborného textu, odborný rozhovor.

ŠKOLITELIA A TÉMY DIZERTAČNÝCH PRÁČ V DOKTORANDSKÝCH ŠTUDIJNÝCH PROGRAMOCH FF UMB

Aktuálne témy na akademický rok 2025/2026

● Slovenské dejiny (študijný odbor historické vedy):

prof. PhDr. Michal ŠMIGEL, PhD.

- Vojnoví utečenci v Rakúsko-Uhorsku v čase 1. svetovej vojny (1914 – 1918) a ich repatriácia [*potrebná znalosť maďarčiny*]
- Tábory internovaných vojakov Ukrajinskej haličskej armády v Československu (1919 – 1926)
- Hladomor v ZSSR (1932 – 1933) a jeho reflexia v československej tlači a publicistike
- Obraz Sovietskeho zväzu v cestopisoch československých cestovateľov a návštevníkov (20. – 30. roky 20. storočia)
- Ukrajinská (rusínska) otázka na východnom Slovensku 1944 – 1968

prof. PhDr. Peter MIČKO, PhD.

- Hospodárska situácia Slovenska v rokoch 1938 – 1945 (konkrétna hospodárska situácia v slovenských župách – Bratislavská, Nitrianska, Trenčianska, Tatranská, Pohronská, Šariško-Zemplínska a jednotlivých regiónoch Slovenska)
- Organizácia odchodu a pracovné podmienky slovenských robotníkov v Nemeckej ríši v rokoch 1939 – 1945 (potrebná znalosť nemčiny)
- Kapitálová, výrobná, obchodná a sociálna situácia v konkrétnych závodoch Slovenska v rokoch 1939 – 1945 (zbrojársky, strojársky, drevársky, textilný, ťažobný priemysel a iné odvetvia slovenského priemyslu)
- Spoločensko-politická situácia v slovenských župách (Bratislavská, Nitrianska, Trenčianska, Tatranská, Pohronská, Šariško-Zemplínska) a vybraných regiónoch Slovenska v rokoch 1939 – 1945
- Výstavba infraštruktúry a rozvoj dopravy na území Slovenska v prvej polovici 20. storočia
- Realizácia sociálnej politiky Hlinkovej slovenskej ľudovej strany vo vybraných regiónoch Slovenska v rokoch 1939 – 1945

prof. PaedDr. Miroslav KMEŤ, PhD.

- Problémy komunit dolnozemsých Slovákov v 19. (resp. 20.) storočí na stránkach ich periodickej tlače
- Osobnosti slovenskej Dolnej zeme
- Analýza príčin zmien v národnostnej identite Slovákov vo Vojvodine v 20. storočí
- Migračné procesy vo Vojvodine v rokoch 1918 – 1948, resp. 1948 – 1990 [*vítaná znalosť srbčiny*]
- Regionálna historiografia v prostredí slovenských komunit v Maďarsku, Rumunsku, Srbsku alebo Chorvátsku v 20. – 21. storočí [*potrebná znalosť príslušného jazyka*]
- Problematika slovenských komunit v Zadunajsku (Komárňansko-ostrihomská a Vesprémska župa) [*potrebná znalosť maďarčiny*]
- Slováci v maďarskej armáde počas 2. svetovej vojny [*možnosť výberu regiónu; vítaná znalosť maďarčiny*]

doc. PhDr. Pavol MALINIAK, PhD.

- Svedecké výpovede počas súdnych sporov ako zdroj poznania kolektívnej pamäte obyvateľov Uhorska v neskorom stredoveku
- Prosopografická analýza predstaviteľov vybranej stolice v stredoveku
- Dejiny vybraného hradného panstva v stredoveku (majetkové, administratívne, hospodárske, sociálne a demografické pomery)
- Hradné inventáre v stredovekom Uhorsku ako prameň k dejinám každodennosti

doc. Mgr. Imrich NAGY, PhD.

- Digitalizované historické písomné pramene v slovenských pamäťových inštitúciách – stav, možnosti a perspektívy ich využitia v práci historika (digitalizácia, automatická transkripcia, analýza, mapovanie, vkladanie metadát a vizualizácia historického rukopisného textu)

doc. PhDr. Marek SYRNÝ, PhD.

- Tzv. protištátne sprisahanie a jesenná politická kríza na Slovensku v roku 1947 v česko-slovenskom a európskom kontexte
- Percepčia odboja a Slovenského národného povstania v slovenskej povojnovej a exilovej politike v rokoch 1948 – 1968

**Školitelia na externom vzdelávacom pracovisku FF UMB
(Historický ústav SAV, v.v.i.):**

PhDr. Ľudovít HALLON, DrSc.

- Obchodná a priemyselná komora v Banskej Bystrici a sociálno-ekonomický vývoj stredného Slovenska v medzivojnovom období

Gabriela DUDEKOVÁ KOVÁČOVÁ, PhD.

- Deti a detstvo na území dnešného Slovenska v dlhom 19. storočí – spoločenské normy, nacionálne a rodové koncepty výchovy verus sociálna realita. (Na príklade vybranej lokality, inštitúcie alebo sociálnej vrstvy)

Ján STEINHÜBEL, DrSc.

- Hrady na Veľkej Morave

● Slovenský jazyk a literatúra (študijný odbor filológia):

prof. PaedDr. Martin GOLEMA, PhD.

- Dynamika premien obrazu literárnych konaní generácie mladého Slovenska v literárnovednej slovakistike a v literárnom vzdelávaní (zhody a pnutia)

prof. Mgr. Jaromír KRŠKO, PhD.

- Motivanty synchronnej a diachronnej hydronymie slovenskej časti povodia Bodvy
- Problematika hypokoristík v jazykovej komunikácii
- Prezývkové obyvateľské mená v kontexte kultúrno-etnografických vzťahov (výber oblasti po dohode so školiteľom)
- Jazykový obraz zvierat v slovenčine z pohľadu kognitívnej lingvistiky

Dr. h. c. prof. PaedDr. Pavol ODALOŠ, CSc.

- Motivačno-sémantické a lexikálno-gramatické charakteristiky súčasnej chrématonymie
- Slovo tvorná charakteristika univerbizácie a univerbizmov ako dynamického faktora obohacujúceho súčasnú slovenčinu
- Jazyková krajina slovenských miest
- Lexikálna a funkčná charakteristika slangu v slovenskej próze 20. a 21. storočia

prof. PaedDr. Vladimír PATRÁŠ, CSc.

- Trolovanie v slovenčine a kultúra vyjadrovania
Anotácia: Trolovanie je aktom – procesom, zdrojovým motívom i výsledkom – provokatívneho, urážlivého správania a konania účastníkov onlinovej komunikácie. Trolovanie sa aktivizuje a prejavuje v rozmanitých variáciách. Vo vzostupnom radení sa trolovanie praktizuje ako a) odpútavanie pozornosti od predmetu dorozumevacích aktov či odklon záujmu k iným, napr. nepodstatným motívom, príp. kontroverzným témam, b) narúšanie komunikačných interakcií taktikami a technikami vyčkávania (lurking), produkovania, „priliepania“ rovnakého textu v onlinových diskusiách (záplava – flooding), dehonestovania komunikačného partnera (spaľovanie – laming), c) (vy)provokovanie participantov a podporovanie ich okamihových reakcií, d) nasadzovanie a podporovanie multimodálne ponímanej obscénosti, vulgarity, avšak aj prvkov a prostriedkov založených na kontextovej expresivite, nezriedka s kladným citovým odtienkom. Ako vehikulum na spoznávanie, interpretácie a zovšeobecnenia sa uplatňuje slovenčina v celom svojom modálnom diapazóne, t. j. na osi ústna – písaná – hybridná forma dorozumievania. Cieľom dizertačnej práce je postrehnúť a vyargumentovať špecifiká a vývinovú dynamiku trolovania v sociálno-komunikačnom videní, reflexie pre slovenčinu ako moderný jazyk a kontúrovanie kultúry vyjadrovania v prvej polovici 21. storočia.

doc. Ivan JANČOVIČ, PhD.

- Súčasný slovenský historický román (Možnosti transformácie faktu do fikčného naratívu)

doc. PaedDr. Július LOMENČÍK, PhD.

- Jazykové variácie vo výučbe slovenčiny ako druhého jazyka v inonárodnom prostredí.
- Jazykovedný odbor Matice slovenskej v kontexte modernej slovenskej lingvistiky - východiská, koncepcie (1930 - 1940).
- Obraz (ne)komformosti v mediálnej sfére normalizačného obdobia

Mgr. Gabriel ROŽAI, PhD.

- Hovorená podoba slovenčiny vo vybranom meste* bývalej Gemersko-malohontskej župy (*Revúca, Rožňava alebo Hnúšťa)

● Systematická filozofia (študijný odbor filozofia):

doc. Mgr. Jaroslav CEPKO, PhD.

- Subjektivismus a jeho formy
- Sloboda prejavu, možnosti a limity
- Kozmopolitizmus a lokálne identity
- Téma podľa vlastného výberu po dohode so školiteľom

doc. PhDr. Andrea KLIMKOVÁ, PhD.

- Kontextualizmus v etike
- Hodnotové prístupy vo filozofii techniky

doc. Mgr. Martin SCHMIDT, PhD.

- Kategórie možného a nevyhnutného – epistemologické a ontologické aspekty
- Kritériá identity naprieč časom a priestorom
- L. Wittgenstein o filozofii, jej metódach a hraniciach

doc. Mgr. Miloš TALIGA, PhD.

- Teória vedy kritického racionalizmu a jej kritici
- Epistemologická teória argumentácie a jej kritici

doc. Mgr. Ulrich WOLLNER, PhD.

- Chápanie politickej slobody ako ne-dominancie
- Gauthierova koncepcia spravodlivosti ako vzájomnej výhody
- Dworkinova koncepcia spravodlivosti ako čestnosti
- Výber vlastnej témy po dohode so školiteľom

• Translatológia (študijný odbor filológia):

prof. Mgr. Vladimír BILOVESKÝ, PhD.

- Vplyv spoločenských, kultúrnych, verejnoprávnych inštitúcií, vydavateľstiev na popularizáciu prekladovej literatúry na Slovensku
Anotácia: Cieľom dizertačnej práce je na základe sociologického výskumu aktivít spoločenských, kultúrnych, verejnoprávnych inštitúcií i vydavateľstiev zistiť ich mieru na popularizácii prekladovej literatúry v období od roku 1989 a od roku 1989 dodnes. Rôzne spoločensko-kultúrne inštitúcie svojimi aktivitami totiž do istej miery popularizujú prekladovú literatúru v spoločnosti, pomáhajú zviditeľňovať prekladateľa v spoločnosti, rozvíjajú kultúrne povedomie spoločnosti, ale aj vplývajú na rozvoj teoretického myslenia o preklade.
- Miesto Jána Boora v slovenských dejinách prekladu
Anotácia: Ján Boor, literárny a divadelný vedec, teatroológ, znalec západných literatúr, dejín a teórie dramatického umenia, autor rozhlasových a televíznych hier, cestopisov, prekladateľ. Slovenskú prekladovú literatúru a tiež repertoár slovenských profesionálnych divadiel obohatil prekladmi klasických i dramatických diel (Shakespeare, Goethe, Whitman, Steinbeck, Hauptmann, Strindberg, Tolstoj, Saint-Exupéry a i.; zostavil výber Moderná americká dráma (1964), eseje vydal pod názvom Návraty k istotám (1998), preložil tiež Maeterlinckovo libreto k Debussyho opere Pelléas a Mélisanda (1958)). Prekladal z francúzštiny, z angličtiny a z nemčiny.
Predmetom dizertačného výskumu je na základe štúdia prác Jána Boora zmapovať jeho prekladateľskú osobnosť, prínos s ohľadom na dejiny prekladu (jeho preklady, štúdie venované teórii prekladu), jeho prínos v rozvoji prekladu dramatických textov, stotožniť jeho prekladateľský idiolekt, identifikovať recepciu jeho prekladov v slovenskom kultúrnom priestore a jeho prínos do slovenského myslenia o preklade.

prof. PhDr. Zuzana BOHUŠOVÁ, PhD.

- Debarierizácia komunikácie - zásady produkcie a využiteľnosť ľahko zrozumiteľných translátov
Anotácia: Bázou vypísanej témy je požiadavka zrozumiteľnosti pre všetkých. Ďalšími aspektmi sú porozumenie, interlingválne verzum intralingválne preklady, oblasti využitia tzv. accessible languages, ponuky prekladateľských a tlmočnických agentúr na adaptáciu obsahov do ľahko zrozumiteľných jazykov.

doc. PaedDr. Zdenko DOBRÍK, PhD.

- Intralingválny (vnútrojazykový) preklad ako prostriedok efektívnej komunikácie
Anotácia: Intralingválny preklad je neoddeliteľnou súčasťou inkluzívnej komunikácie. Jeho cieľom je zabezpečiť, aby komunikácia prebiehala v zrozumiteľnom jazyku pre všetkých jej účastníkov. Prejavuje sa v rôznych sférach verejnej komunikácie. Ťažiskovým cieľom práce bude identifikovať sféry

verejnej komunikácie vo vybraných krajinách, v ktorých sa intralingválny preklad vyskytuje, resp. mal by sa vyskytovať a jeho prejavy. Napríklad môže ísť o komunikáciu medzi lekárom a pacientom, učiteľom a žiakom. Okrem toho sa bude klásť dôraz na viaceré pozitívne efekty intralingválneho prekladu, ako aj na aj jeho potenciálne a reálne úskalía.

doc. PhDr. Alena ĎURICOVÁ, PhD.

- **Nepreložiteľnosť versus preložiteľnosť právnych textov**
Anotácia: Cieľom dizertačnej práce je na základe výskumu vybraných právnych textov identifikovať prekladateľské problémy, ich príčiny a navrhnúť a zovšeobecniť možnosti ich riešení.

doc. PhDr. Anita HUŤKOVÁ, PhD.

- **Rozsah a obsah pojmu adaptácia v translatológii**
Anotácia: Vymedzenie termínu adaptácie v systéme translatologických termínov (v diachrónii). Obsah pojmu/definícia. Hranice adaptácie vo vzťahu k ďalším prekladateľským postupom a stratégiám. Dôvody a faktory, ktoré limitujú adaptačné riešenia (napr. kultúrne, jazykové, mocenské, ideologické a pod.). Vymedzenie typologického potenciálu adaptačných postupov. Žánrové obmedzenia adaptácie. Teoretické zistenia podporené vlastným výskumom a analýzami prekladových textov.
- **Rozsah a obsah pojmu aktualizácia v translatológii**
Anotácia: Vymedzenie termínu aktualizácia v systéme translatologických termínov (v diachrónii). Obsah pojmu/definícia. Systémové vzťahy k ďalším pojmom, najmä na úrovni makroštylistiky a v rámci tematického posunu. Aktualizácia optikou cielenej prekladateľskej stratégie. Aktualizácia z aspektu redakčnej praxe (dôvody, faktory atď., jazyková aktualizácia verzus reedícia). Vymedzenie typologického potenciálu aktualizáčnych postupov (na pozadí časovej, resp. aj priestorovej osi). Možnosti a limity aktualizáčnych riešení – kritika prekladu. Teoretické zistenia podporené vlastným výskumom a analýzami prekladových textov.
- **Prekladateľský idiolekt Renaty Deákovej**
Anotácia: Osobnosť prekladateľky, komplexné spracovanie jej aktivít v rámci rozvoja a podpory translatológie ako samostatnej disciplíny – organizovanie podujatí, popularizácia literatúry prostredníctvom prekladu, ocenenia, formovanie mladšej generácie prekladateľov, vnímanie prekladu ako formy medzikultúrnej komunikácie a pod. Identifikovanie potenciálnych žánrových a tematických preferencií prekladateľky. Prekladateľský rukopis Deákovej na báze analýz a interpretácií jej prekladov (zamerať sa na prózu alebo divadelné hry), vymedzenie relevantných poznávacích znakov, resp. preferovaných tendencií v konkrétnych prekladateľských riešeniach, osobitosť výraziva. Teoretický pôdorys: výrazový idiolekt a individuálny výrazový posun – hranice a prieniky. Recepcia Deákovej prekladov na Slovensku. Prínos prekladateľky do slovenskej teórie a praxe umeleckého prekladu.
- **Tlmočenie pre cirkev (v slovenskom kontexte)**
Anotácia: Jedna z novších a zatiaľ málo preskúmaných oblastí translatologických bádání. Na Slovensku ide o priekopnícku tému. Vymedzenie pojmu „tlmočenie pre cirkev“, zahŕňajúce definície v systéme translatologickej (a osobitne aj tlmočnickej) terminológie, zmapovanie výskumného terénu. Sledovanie využitia a významu tlmočnickej služby pre cirkev/cirkvi na Slovensku. Profil tlmočníka pre cirkev: profesionalita/vzdelanie, skúsenosti s tlmočením, osobná motivácia; štandardné i osobité požiadavky na tlmočníka zo strany klienta (cirkvi); vnímanie verejnosťou (veriacimi). Etika daného typu tlmočenia, preferované formy a žánre; typy podujatí, ktoré sa na Slovensku pre cirkvi tlmočia. Jazykový obraz tlmočenia pre cirkev/cirkvi na Slovensku. Zber dát - dotazníkový prieskum, interview. Pragma-komunikačná, štylistická a jazyková analýza vybraných (reprezentatívnych) komunikátov s dôrazom na identifikovanie špecifik skúmaného typu tlmočenia.

doc. Viktória LIASHUK, CSc.

- **Epiteton v rusko-slovenskej prekladateľskej stratégii**
Anotácia: Téma je venovaná výskumu epitetov vo zvolenom umeleckom diele a jeho preklade. Epiteton ako umelecký prostriedok obrazného vyjadrenia je zároveň aj znakom prekladateľskej stratégie, keďže je priamo spojený so systémom vyjadrovania sa a hodnotenia obrazne interpretovaného podstatného mena. Uvedená spojitosť bude skúmaná podľa kvantitatívnych charakteristík (výskyt, spojenie s podstatnými menami určitej sémantiky a pod.) a kvalitatívnych vlastností (obrazného vyjadrovania). Interpretácia dát bude spojená s ich lexikografickým interpretovaním v Slovníkoch epitetov ruského jazyka a vo výkladových slovenských a ruských slovníkoch, prípadne v korpusových dátach. Výsledkom by malo byť spracovanie systému vnútrojazykového

a medzijazykového (prekladového) používania frekventovaných epitet v spojitosti s určitými podstatnými menami.

- **Slovenská prekladová interpretácia súčasnej ruskej filológie**
Anotácia: Téma výskumu predpokladá spracovanie štatistík a lingvistických špecifik prekladu vedeckých kníh a článkov z ruského do slovenského jazyka s obsahom filologickej tematiky (podľa voľby lingvistickej, literárnovednej, folkloristickej odbornej špecifikácie). Následne sa budú zisťovať obsahové, kvantitatívne (počet vydaní, prekladateľov a pod.) a kvalitatívne (špecifiká spracovania terminológie, personálne indexy ap.) osobitosti a následne bude uskutočnená analýza tendencií a prekladateľských postupov vo vybraných knižných vydaniach. Predbežné spracovanie témy ukázalo jej potenciál vo vzdelávaní translatológov aj učiteľov cudzích jazykov.
- **Ruská prekladová interpretácia súčasnej slovenskej filológie vedy**
Anotácia: Téma výskumu predpokladá spracovanie štatistík a lingvistických špecifik prekladu vedeckých kníh a článkov zo slovenského do ruského jazyka s obsahom filologickej tematiky (podľa voľby lingvistickej, literárnovednej, folkloristickej odbornej špecifikácie), resp., na materiáli venovanom uvedeným sféram v internetových vydaniach. Následne sa budú zisťovať obsahové, kvantitatívne (počet vydaní, web-stránok, personalizácia (uviedenie mien) prekladateľov a pod.) a kvalitatívne (špecifiká spracovania terminológie, personálne indexy a pod.) osobitosti a bude realizovaná analýza tendencií a prekladateľských postupov vo vybraných knižných vydaniach. Predbežné spracovanie témy ukázalo jej potenciál vo vzdelávaní translatológov aj učiteľov cudzích jazykov.
- **Dobrovoľnícke tlmočenie a jeho miesto v spoločnosti**
Anotácia: Dizertačná práca sa zameriava na analýzu a mapovanie súčasného stavu dobrovoľníckeho, neprofesionálneho a komunitného tlmočenia na Slovensku. Identifikuje aktérov, podmienky a motívy spojené s poskytovaním dobrovoľných tlmočnických služieb, pričom hodnotí aj vzdelávacie programy a ich prínos pre tlmočníkov. Cieľom práce je poskytnúť ucelený pohľad na stav a potreby v oblasti dobrovoľníckeho tlmočenia a priniesť odporúčania pre jeho ďalší rozvoj.

Mgr. Eva REICHWALDEROVÁ, PhD., univerzitná docentka

- **Výzvy a efektívne riešenie problémov pri posteditingu strojového prekladu**
Anotácia: Téma dizertačnej práce súvisí s narastajúcim dopytom prekladateľských agentúr, inštitúcií, obchodných spoločností, ale aj individuálnych klientov po prekladateľoch disponujúcich zručnosťami v oblasti posteditingu (PE). Na základe analýzy automaticky generovaných prekladov konkrétnych umeleckých, odborných alebo audiovizuálnych textov doktorand vyšpecifikuje frekvenciu a mieru chybovosti / nepresnosti v jednotlivých rovinách translátu a s prihliadnutím na ISO normy ISO 17100:2015 a ISO 18587:2017 navrhne metodiku, podľa ktorej môže prekladateľ pri posteditingu konkrétnej skupiny textov čo najefektívnejšie postupovať, vyhovieť zadávateľovi prekladu, dosiahnuť požadovanú kvalitu výsledného translátu a uspieť na neustále sa meniacom prekladateľskom trhu.

• Všeobecná jazykoveda (študijný odbor filológia):

prof. PhDr. Zuzana BOHUŠOVÁ, PhD.

- Lingvistika ústnych translátov
- (charakteristika pretlmočených komunikátov z cudzieho jazyka/cudzích jazykov do slovenčiny)
- Zrozumiteľný jazyk a európska norma
- (normovanie zrozumiteľnosti, výskum snáh o jazykovú transparentnosť a debarierizáciu v spoločenskej komunikácii)

prof. PhDr. Katarína CHOVANCOVÁ, PhD.

- Komunikačné vzorce v slovensko-francúzskom bilingválnom prostredí na Slovensku
- Identita marginalizovaných sociálnych skupín v súčasnom mediálnom diskurze

prof. Mgr. Jaromír KRŠKO, PhD.

- Percepcia sociálneho priestoru z hľadiska onymických systémov a jazykovej krajiny
- Hypokoristiká v jazykovej komunikácii

Dr. h. c. prof. PaedDr. Pavol ODALOŠ, CSc.

- Dynamické tendencie v synchronnom lexikálnom subsystéme slovenčiny po roku 1989

prof. PaedDr. Vladimír PATRÁŠ, CSc.

- Pragmaštylistické strety v onlinových alternatívnych médiách
- Hodnotové charakteristiky a hodnototvorné stratégie v onlinovej odbornej komunikácii

doc. PaedDr. Zdenko DOBRÍK, PhD.

- Používanie jazyka na sociálnych sieťach s dôrazom na lexikálno-štylistickú a pragmatickú charakteristiku komunikátov
- Jazyková krajina v súvislostiach a premenách (Komparatívne pohľady na jazykovú krajinu vybraných miest na Slovensku a/alebo v zahraničí)
- Diskurzívne praktiky ako nástroje konštruovania sociálnej reality (Jazykový obraz vybranej mimojazykovej skutočnosti v mediálnom a politickom diskurze)

doc. PaedDr. Petra JESENSKÁ, PhD.

- Dynamika jazykovej krajiny
- Anglofónne prvky sociálnych sietí
- Výskyt rodovo podmienenej verbálnej agresie vo verejných prejavoch

doc. Viktória LIASHUK, CSc.

- Sprievodcovský text ako lingvistický jav: systémový a korpusový aspekt
- Lexikálno-sémantická a štylistická asymetria v skupine pomenovaní počasia v slovenskom a ruskom jazyku
- Lingvistika úpravy a intertextuality ľudových rozprávok: slovensko-ruský porovnávací aspekt